

Pozitivna diskriminacija na primjeru Hollywooda i dodjele Oscara

Jurić, Monika

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:855084>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-01**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET

Monika Jurić

**Pozitivna diskriminacija na primjeru Hollywooda i dodjele
Oscara**
(ZAVRŠNI RAD)

Rijeka, 2021.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET
Odsjek za kulturalne studije

Monika Jurić

Matični broj: 0009083418

Pozitivna diskriminacija na primjeru Hollywooda i dodjele
Oscara
ZAVRŠNI RAD

Preddiplomski studij kulturologije

Mentor: dr. sc. Vjeran Pavlaković

Komentor: dr. sc. Boris Ružić

IZJAVA O AUTORSTVU ZAVRŠNOG RADA

Ovime potvrđujem da sam osobno napisao/la završni rad pod naslovom:

i da sam njegov autor/ica.

Svi dijelovi rada koji su u radu citirani ili se temelje na drugim izvorima (mrežni izvori, udžbenici, knjige, znanstveni, stručni ili popularni članci) u radu su jasno označeni kao takvi te adekvatno navedeni u popisu literature.

Ime i prezime:

Datum:

SADRŽAJ

1. Uvod.....	4
2. Pojam diskriminacija	5
3. Pozitivna diskriminacija.....	5
4. Stereotipi Afroamerikanaca.....	6
a. The Coon.....	6
b. Uncle Tom.....	6
c. Black Buck.....	7
d. The Thug.....	7
e. The Mammy	7
f. Magical Negro.....	8
5. Prikaz Afroamerikanaca u filmovima.....	8
6. Race movies.....	11
7. Oscars	12
8. Haysov kod	14
9. Kritika Oscara	16
10. Dodjele Oscara iz Afroameričke perspektive	16
11. Nova pravila	17
12. Analiza pozitivne diskriminacije	19
13. Zaključak	22
14. Bibliografija	24
15. Sažetak	26
16. Ključne riječi.....	26

1. UVOD

U ovom završnom radu bavit ću se temom pozitivne diskriminacije. Prije svega ću objasniti što je pozitivna diskriminacija, kakva je razlika u pozitivnoj i „regularnoj“ diskriminaciji te kako se ona manifestira. S obzirom na širinu i rasprostranjenost diskriminacije, bazirat ću se na diskriminaciju u filmskoj industriji, točnije u Hollywoodu. Za primjer ću uzeti dodjelu Oscara, koja ima dugu povijest, te samim time i opisuje problematiku diskriminacije kroz različita povijesna razdoblja. S obzirom na širok opseg i problematiku koju je gotovo nemoguće opisati u nekom kraćem obliku, posebnu pozornost posvetit ću problemu rasne diskriminacije, kako u filmskoj industriji, tako i u samoj povijesti nagrade Oscar. Osim rasne diskriminacije, spomenut ću i diskriminaciju koja se temelji na spolu, seksualnoj orijentaciji i fizičkim sposobnostima. Nadalje, želim prikazati i objasniti problem koji se često pojavljuje u filmskoj industriji, a to je pogrešna i iskrivljena prezentacija Afroamerikanaca koji se često stereotipno koriste kao reklama ili kao sporedni likovi kojima tvorci filmova žele privući određenu publiku te predstavljaju krivu sliku o pripadnicima tih manjina. Pozitivnu diskriminaciju, njene pozitivne i negativne strane predstaviti ću kroz članak Thomasa E. Weisskopfa, profesora na sveučilištu u Michiganu, koji je 1970-ih proučavao probleme makroekonomije u naprednim kapitalističkim zemljama, 1990-ih je radio na problemima ekonomske tranzicije i razvoja socijalističkih zemalja na istoku, a u skorije vrijeme se bavi i proučavanjem problema diskriminacije i afirmativne akcije. Izabrala sam upravo ovog autora jer smatram da je u svojoj podugoj karijeri uspio proučavati brojne perspektive ekonomije, politike i društva u naprednim i manje naprednim zemljama te je time stekao ideju kako se pozitivna diskriminacija može različito manifestirati u različitim društvima.

2. POJAM „DISKRIMINACIJA“

Pojam diskriminacije opće je poznat te je svakodnevna tema brojnih razgovora. Prema Hrvatskoj enciklopediji, diskriminacija u sociologiji se definira kao „nejednako postupanje prema društvenim skupinama ili pojedincima u nekom društvu; samovoljno i nepravedno dijeljenje stanovništva na skupine koje imaju i na one koje nemaju pravo na isti društveni postupak.“ (Leksikografski zavod, 2021.) Diskriminacija se pojavljuje u raznim oblicima: spolna diskriminacija zasniva se na neravnopravnom tretmanu članova društva s obzirom na njihove spolne oznake, a kada spolne oznake imaju društveni značaj koji je prerastao u društveni standard dolazi do rodne diskriminacije. Dobna diskriminacija je diskriminiranje pojedinaca s obzirom na njihovu starost. Nacionalna, tj. etnička diskriminacija temelji se na neravnopravnosti s obzirom na narodnost pojedinca. Profesionalna diskriminacija ima korijen u pogledu na „viši“ ili „niži“ ugled pojedinih profesija, obrazovna diskriminacija se temelji na razini obrazovanja pojedinca, dok se propisana diskriminacija temelji na određenim pravilima. Ipak, u pojedinim slučajevima tretiranje određenih manjina ili pojedinaca nije nužno diskriminacija, jer ona ne ugrožava napredak drugih pojedinaca. (npr. Dopuštanje nošenje *hijaba* i slično) (Leksikografski zavod, 2021.)

3. POZITIVNA DISKRIMINACIJA

Ako gledamo pojedinačne slučajeve, nekada zakon dopušta određene vrste diskriminacije, koje se smatraju opravdanim. U tom slučaju to se naziva *pozitivna diskriminacija*. „Pozitivna diskriminacija odnosi se na praksu ili politiku favoriziranja pojedinaca koji pripadaju skupinama za koje se smatra da su u nepovoljnom položaju ili da pate od diskriminacija“ (Oxford, 2021.) Dakle, ova metoda potiče privilegiranje jednih skupina u odnosu na druge kako bi se približile ravnopravnom položaju. Sudac Ustavnog suda Republike Hrvatske, dr.sc. Mato Arlović, tvrdi kako se „u pravnim državama putem pravnog uređivanja pozitivne diskriminacije osigurava ustavnopravno jamstvo manjinama i njihovim pripadnicima na uređivanje, ostvarivanje i zaštitu tzv. Pozitivnih prava i sloboda koja im jamče samoaktualizaciju kroz ostvarenje svog *ethosa*. Pozitivna diskriminacija upravo stoga jedno je od najsloženijih i vrlo osjetljivih pravno-političkih pitanja uopće“ (Arlović, 2019., str. 785)

4. STEREOTIPI AFROAMERIKANACA

Prvo predstavljanje Afroamerikanaca na pozornicama bilo je između 1830-ih i 1890-ih godina u takozvanim *minstrel shows*. *Minstrel shows* kazališne su predstave koje su na rasistički način predstavljale karikirane i stereotipizirane crne likove. Predstave su bile oblik popularne zabave za bjelačko stanovništvo te su u njima glumili putujući glazbenici i zabavljači koji su bili bijelci koji su bojali lice tamnom bojom i pretjerano naglašavali usne crvenom bojom, što je danas poznato kao *blackface*, izrazito rasistički i diskriminatoran čin. Upravo iz tih *Minstrel shows* proizašla je jedna od najuvredljivijih anti-crnačkih karikatura, takozvani *Coon*.

a. Coon

Sam naziv *Coon*, nastao je kao kratica riječi „rakun“, koja odmah ostavlja dojam dehumanizacije. *Coon* je prikazan kao lijn, lako uplašen, buntovan. Iako je *Coon* često radio kao sluga i nije bio zadovoljan svojim položajem, jednostavno je bio prelijen da bi pokušao promijeniti svoj status. „*Coon* karikatura nastala je tijekom američkog ropstva. Robovlasnici i nadzornici često su robove opisivali kao spore, lijene, slabo motivirane i bezvrijedne. Gospodar i rob djelovali su iz različitih motiva: gospodar je želio da rob odradi što više posla, pod svaku cijenu, dok je rob želio obaviti što manje posla bez da bude kažnjen. Rob je svoj protest protiv ropstva izvršavao bježanjem, a kada za to nije bio u mogućnosti, protestirao je lošim radom, uništavanjem alata i lažiranjem bolesti. Robovlasnici su takve slabe performanse robova pripisivali tome da su glupi i puni genetskih nedostataka.“ (Pilgrim, 2012.) Postojale su dvije varijacije ovoga stereotipa, zvane Pickaninny i Uncle Remus. Donald Bogle navodi njihovu razliku: „Prvi tip igrao je dječji glumac koji je bio bezazlena i luda kreacija. Drugi predstavlja ugodnog i naivnog komičara.“ (Bogle, 1998., str. 7)

b. Uncle Tom

Suprotan od Coona, novi stereotip je „*Uncle Tom* (Čiča Toma)“ kojeg je predstavio Edwin S. Porter u filmu *Uncle Tom's Cabin*, 1903. godine. Uncle Tom je stereotip sretnoga roba, koji se pomirio sa svojom sudbinom i uživa u onome što mu je pruženo. Uncle Tom (kao i The Mammy koju ću kasnije predstaviti) nastali su kako bi normalizirali instituciju ropstva tako što prikazuju sretne i zadovoljne robove.

c. Black Buck

U razdoblju nakon Građanskog rata u Americi, počeo se koristiti izraz Black Buck ili Black Bull, kao rasna uvreda za Afroamerikance. Točnije, ta se karikatura koristila da bi se opisao poseban tip muškaraca (uglavnom visoki i snažni) koji su odbijali poštivati zakon bijelaca i njihov autoritet. Donald Bogle kaže da kako je The Coon opisan kao bezazlen, tako je Black Buck njegova potpuna suprotnost „Black Buck je prikazan kao nasilan, divlji muškarac koji čezne za bijelom ženom“ (Bogle, 1998., str. 7) Upravo ta hiperseksualnost Black Bucka dovodi do toga da uznemirava žene i siluje. Osim u filmovima, ovaj stereotip i pogrđni naziv često se koristio i u svakodnevnom govoru bijelih supremacista gdje je David Duke, bivši „Veliki čarobnjak“ Ku Klux Klana citiran u novinama *The Sun*, gdje je izjavio: „Bijelcima ne treba zakon protiv silovanja, ali ako ispunite ovu sobu vašim normalnim *Black Buckovima*, trebao bi vam zakon jer su crnci u osnovi primitivne životinje“ (Anon., 2012.)

d. Thug

Iz ideje Black Buck-a proizlazi i novi, moderniji stereotip, *The Thug*. *Thug* je animalan, napadan kriminalac izražene seksualnosti. Kroz povijest Afroamerikanci često su bili povezivani i okrivljavani za brojne kriminalne radnje, tako da negativna slika *The Thuga* ne budi neko novo iznenađenje. Iako se u filmovima kao gangsteri i mafijaši najčešće prikazuju upravo Afroamerikanci (čak 64%), u stvarnosti, prema istraživanju koje je proveo National Gang Centre, tek 35 posto pripadnika bandi su zapravo Afroamerikanci, dok ih je 46 posto bijelaca. (Centre, 2011)

e. The Mammy

Prvi ženski stereotip je takozvana *The Mammy*, koji je bio vrlo popularan i često korišten u razdoblju između 1800-ih i 1950-ih. Lik *Mammy* pogodovao je interesima bjelačkog stanovništva u Americi kako u političkim tako i u ekonomskim i društvenim interesima. *Mammy* kao majčinska karikatura predstavlja lik žene koja je sretna i zadovoljna iako je robinja. Uvijek je nasmijana i srdačna, te odano služi kao da uživa u tome. Upravo takav prikaz sretne i nasmiješene žene normalizira ideju i instituciju ropstva. Karikatura *Mammy* prikazana je kao gruba i pretela majčinska figura koja je puna ljubavi. Svu svoju ljubav i odanost davala je bjelačkoj obitelji kojoj je služila dok je svoju obitelj stavljala sa strane pa čak se odnosila prema njima s prezirom. Iako majčinska figura, s mnoštvom djece oko sebe, lik *Mammy* teško je, pa gotovo i potpuno, deseksualiziran. Prema profesorici Afroameričkih i Afričkih studija, Patriciji Turner, prije građanskog rata samo su vrlo bogati bijelci mogli priuštiti luksuz „korištenja“

(crnih) žena kao kućnih pomoćnica, a ne kao terenskih pomoćnica. Nadalje, tvrdi kako su kućne pomoćnice zapravo bile mješovite rase, mršave (jer crnci nisu dobivali mnogo hrane) i mlade (jer je manje od 10 posto crnih žena živjelo nakon 50 godina. (Turner, 1994., str. 44) Prikaz *Mammy* ovakve kakvu ju poznajemo nastao je radi kompleksnih seksualnih odnosa između crnaca i bijelaca. Kako je jedan od aspekata ropstva bilo i seksualno iskorištavanje, pogotovo onih žena svjetlije puti, karikatura *Mammy* prikazana je kao sve suprotno od tadašnjih ideala ljepote, stara, crna i pretiła žena. Tako je prikazivana deseksualizirano i bez ikakvih senzualnih i erotskih kvaliteta kako bi bijela supruga uvijek bila na sigurnom položaju, znajući da je muž neće prevariti s kućnom pomoćnicom. (Pilgrim, 2012.) Osim u svrhe takozvane umjetnosti, lik *Mammy* korišten je i u komercijalne svrhe. Vjerojatno najpoznatiji brend s američkog tržišta koji ima temelje u tom rasnom stereotipu je *Aunt Jemima*, brend koji proizvodi brašno, tijesto za palačinke i slične proizvode. Iako je rasna segregacija odavno ukinuta i svakodnevno se podiže svijest o rasizmu i stereotipizaciji, tvrtka *Aunt Jemima* tek 2021. mijenja svoje ime i zaštitni znak.

f. Magical negro

Nakon što se ukinula rasna segregacija, podigla svijest o rasnim problemima i raslojavanju društva, stereotipna slika Afroamerikanaca se promijenila. Afroamerikanci su sve više predstavljeni kao odlični sportaši i izvanredni plesači i pjevači. U filmskoj industriji se početkom 1970-ih prikazala nova slika Afroamerikanaca, kao nježne, drage, dobroćudne, ali iskrene osobe. Upravo ta politička korektnost dovela je do ponovne stereotipizacije, samo na drugom kraju spektra, gdje su Afroamerikanci prikazani previše polarizirano, ili kao izričito loši ili izuzetno dobri. Spike Lee tu je 2001. popularizirao termin *magical negro*. U Hollywoodskoj kinematografiji *magical negro* sporedni je lik koji priskače u pomoć bijelim protagonistima. Takvi likovi bili su tema brojnih mitova i fikcija i prije nego što su se počeli pojavljivati na ekranima te su često zamišljeni kao da imaju posebne moći.

5. PRIKAZ AFROAMERIKANACA U FILMOVIMA

Film kao umjetnost jedna je od najpopularnijih vrsta umjetnosti s najvećim dometom i opsegom po pitanju publike. S obzirom da danas gotovo svako kućanstvo posjeduje bar jedan televizor, tu leži i objašnjenje zašto su filmovi tako popularni. Film tako osim pod umjetnost, spada i pod

popularnu kulturu, koja svoje temelje za nastanak pronalazi u konzumerizmu. Popularna kultura ima nekoliko definicija, a prva, očita definicija jest da je popularna kultura zapravo kultura koja je masovno prihvaćena (Storey, 2015., str. 6). Upravo kroz popularnu kulturu, koja je raširena i manifestira se putem masovnih medija, najlakše je širiti propagandu i nametnuti određene ideologije. John Storey kaže kako kada spominjemo popularnu kulturu također moramo spomenuti i pojam ideologije (Storey, 2015., str. 2), koju Graeme Turner zove najbitnijom konceptualnom kategorijom u kulturalnim studijima (Turner, 2003., str. 182). Prema riječima Terry Eagletona: „Pojam ideologija ima širok raspon povijesnih značenja, sve od neizvedivo širokog smisla društvene determiniranosti misli do sumnjivo uske ideje razvijanja lažnih ideja u neposredne interese vladajuće klase“ (Eagleton, 1991.). Upravo radi svega navedenog, vidljivo je da se od nastanka filma, filmske industrije i kina, film, kao i ostali mediji pokušao manipulirati u nekoliko navrata. Često se pokušava prikazati određena slika društva i nametnuti određena ideologija. S vremenom takav način manipuliranja umjetnošću postaje sve rjeđi, budući da se cenzura postepeno ukida, radi protesta, ali i radi liberalnijih politika društva. No, nije ovdje samo u pitanju cenzura već i stavovi i mišljenja određenih producenata, režisera i scenarista, ali i sama publika koja doživljava umjetnost na svoj način i sama bira poruku koju će prihvatiti (o čemu govori Stuart Hall u svom eseju o kodiranju i dekodiranju). Osim kao dokolica, filmovi su odličan način da vidimo sliku društva u određenom periodu naše povijesti. Iako postoji nebrojeno mnogo filmova u kojima glume Afroamerikanci, kroz 80 godina njihovog pojavljivanja na ekranima, likove koje predstavljaju možemo kategorizirati u svega nekoliko kategorija. Budući da nam je jasan i položaj žena kroz povijest, pogotovo onih afričkog porijekla, veći je naglasak na muškarce i muške uloge.

Stranica *imdb.com* tvrdi kako je prvi prikaz Coon-a onaj iz 1905. u filmu *Wooing and Wedding of a Coon* (Sellig, 1907). No, budući da sam film sadrži pojam Coon u sebi, ne možemo reći da je to prikrivena stereotipizacija nego izravno karikiranje Afroamerikanaca. Prikrivena stereotipizacija likova kao što su *Uncle Tom*, *Coon* i *Black Buck* vidljiva je u filmu *The Birth of a Nation* (Griffith, 1915). *Black Buck* u tom filmu prikazan je kroz lika imena Gus, koji je bio rob. Gus se kroz film pokušava približiti bjelkinji imena Flora, te ju navodno želi silovati. Flora koja nije željela doživjeti takvu sudbinu, baci se u smrt. Nakon tog događaja pojavljuje se Ku Klux Klan koji se herojski prikazuje što sve zajedno dovodi do zgražanja Afroamerikanaca radi poruke koja je poslana o njima, i straha bijelaca od mogućnosti da je film istinit.

Najpoznatiji od ženskih likova, *The Mammy*, kao što je već spomenuto lik je iz doba ropstva koji nije htio biti slobodan. Budući da je služila kao zamjenska majka bijelim obiteljima ona je toliko bila odana bijeloj obitelji da je čak bila spremna riskirati i život. Film D.W. Griffitha *The birth of a Nation* (1915.) koji je temeljen na rasističkom romanu Thomasa Dixona *The Clansman* donosi nam jednu takvu priču, gdje *Mammy* brani dom svog bijelog gospodara od vojnika Unije. Primjer ovakvog lika prikazan je i u filmu *Gone With the Wind* (Fleming, 1939.) gdje Hattie McDaniel predstavlja lik Mammy koja se bori protiv crnih vojnika za koje smatra da su prijetnja njenog bijeloj gospodarici. Harriet Beecher Stowe u svojem djelu *Čiča Tomina koliba* (1852) lik Mammy, tj. Tetu Chloe opisuje na ovaj način: „Njeno okruglo, crno lice sijalo se kao da je bilo presvučeno bjelancetom, i zračilo je od zadovoljstva pod šarenim turbanom, pokazujući malko i samosvjesti, što i pristaje najboljoj kuharici toga kraja.“ (Beecher Stowe, 1852., str. 20) Osim u *Gone with the wind*, Hattie McDaniel uprizorila je lik *Mammy* i u filmovima kao što su *The Story of Temple Drake* (Glazer, 1933.), *Judge Priest* (Ford, 1934.), *Alice Adams* (Stevens, 1935.), *The Mad Miss Manton* (1938.), te mnogim drugima.

Jedan od istaknutijih načina prikazivanja Afroamerikanaca koji je i danas veoma popularan i prihvaćen u društvu je onaj sporednog lika koji je najbolji prijatelj glavnoga lika. Film *Edge of the City* (1957) nudi nam upravo takav prikaz koji prikazuje prijateljstvo između bijelca i crnca koji dolaze iz različitih okolina djeluju zajedno, no gdje je crni lik opet predstavljen kroz stereotip Čiča Tome koji se žrtvuje za svog bijelog prijatelja. *Black Best Friend* (BBF) pojavljuje se najčešće u filmovima koji su nastali 90-ih godina prošloga stoljeća. Smatra se kako je prototip *Black Best Friend* prikazan u filmu *The Shawshank Redemption* (1994) U filmu glumac Morgan Freeman pomaže svom prijatelju kojeg glumi Tim Robbins kako bi pobjegao iz zatvora te time ugrožava vlastiti život za svog bijelog prijatelja. Maurice McLeod, društveni komentator i potpredsjednik istraživačke organizacije za socijalnu politiku *Race on Agenda* rekao je: „Ako ste mudri, samopouzdana i smiješni, ali nemate vlastite životne ciljeve osim zarađivanja novca, spavanja uokolo i služenja interesima svog bijelog prijatelja, mogli bi ste biti *Black Best Friend*.“ (McLeod, 2015.)

Proučavajući nekolicinu filmova Hollywoodske produkcije, možemo zamijetiti kako neki od glumaca, pogotovo Afroamerikanaca, imaju praktički jednu te istu ulogu kroz nekoliko filmova. Takav primjer je i Denzel Washington, kojeg kroz filmove u kojima se pojavljuje možemo okarakterizirati kao Black Buck stereotip. Na primjer, u filmu *Training day* (Fuqua, 2001) Denzel Washington donosi nam lik Alonza Harrisa koji prikazuje surovu prijetnju i agresivnost Afroameričkih muškaraca. Ta agresivnost još je istaknutija kada uz lik Alonza

Harrisa dodamo lik Jakea Hoyta, kojeg glumi Ethan Hawke. Jake i Alonzo okarakterizirani su iz poprilično crno-bijele perspektive, gdje je Jake (Ethan Hawke) dobar, pristojan i moralan policajac, dok je Alonzo (Denzel Washington) korumpiran, preprodavač droge i agresivan do te mjere da pokušava ubiti svog kolegu Jakea. Također iz brojnih scena prikazan je i animalizam Black Buck karaktera, ponajviše u djelu kada umjesto da uhite silovatelje, Alonzo ih pusti na slobodu i pošalje djevojku (žrtvu napada) kući. Jake je zbunjen Alonzovim postupkom te mu Alonzo objasni kako su ulice kao džungla jer su ljudi životinje koje će instinktivno ubijati jedni druge. Alonzo kaže: „Učinili smo što smo morali učiniti.“ Gledajući u Jakea, krene zavijati kao vuk te izjavi: „Jesi li ti ovca? Kako bi zaštitio ovce moraš uloviti vuka, a samo vuk može uloviti vuka.“ (Training Day, 2001.)

Oko 1940-ih položaj Afroamerikanaca počeo se polako mijenjati, ali ne zbog toga što ih je društvo počelo prihvaćati, već zbog tri različita faktora. Prvo, Afroamerički glumci stavili su određeni pritisak na vladu radi diskriminacije u filmskoj industriji. Drugo, tako što je NAACP (National Association for the Advancement of Colored People), održala pregovore s Hollywood-om oko uvjeta prezentiranja afro-američkih glumaca u filmovima i o njihovom zapošljavanju općenito. Te treće, sam porast televizijske industrije doveo je do povećanja interesa gledatelja u kinematografskoj industriji. (Simpson, 1990., str. 20) Nakon toga, filmovi su počeli sve manje stvarati karikature i ismijavati Afroamerikance, a sve više su počeli prikazivati njihovu snagu i hrabrost. Jedan od takvih filmova je *The Negro Soldier* (Capra, 1944). *The Negro Soldier* dokumentarac je stvoren u Sjedinjenim Američkim Državama za vrijeme Drugog svjetskog rata. Producent je Frank Capra (koji je neko vrijeme bio i predsjednik AMPAS-a) koji je film stvorio kao nastavak svoje serije *Why we fight*. Film *The Negro Soldier* korišten je kao propaganda kako bi se uvjerilo Afroamerikance da se regrutiraju u vojsku. Film je 2011. izabran je za čuvanje u Nacionalnim filmskom registru u sklopu Kongresne knjižnice u Washingtonu.

6. RACE MOVIES

Razdoblje 1930-ih i 1940-ih bilo je obilježeno takozvanim *Race movies*. *Race movie* bio je žanr filmova koji su nastajali u Sjedinjenim Američkim Državama između 1915. i 1950. Takvi filmovi producirani su za ciljanu publiku Afroamerikanaca, s Afroamerikancima u glumačkoj postavi. Smatra se kako je proizvedeno petstotinjak takvih filmova, a samo stotinjak ih je sačuvano. Kako su ti *race movies* bili producirani izvan Hollywooda, bili su zaboravljeni sve

do 1980-ih. *Race movies* snimale su uglavnom tvrtke koje su bile u vlasništvu bijelaca. Postojali su i studiji u vlasništvu crnaca, a najpoznatiji su bili *Lincoln Motion Picture Company* (1916-1921) i *Micheaux Film Corporation* (1918-1940). *Race movies* prestali su se snimati 1950-ih nakon što je sudjelovanje u Drugom svjetskom ratu dovelo do priznanja Afroamerikanaca što je dovelo do njihovog priznanja i u filmskoj industriji te su počeli dobivati uloge u brojnim filmovima, od kojih su se mnogi bavili upravo problemom rasizma i rasne segregacije.

7. OSCARS

Robert Osborne kaže kako su 1920-e godine bile doba velikih promjena i dinamično razdoblje tranzicija. (Osborne, 2013., str. 7) Po završetku Prvog svjetskog rata 1918. Sjedinjene Američke Države doživjele su cijelo desetljeće brojnih tehnoloških i kulturnih otkrića. Rast je bio pogotovo vidljiv na području masovne komunikacije. Tako su i rezultati filmske industrije bili zapanjujući za to razdoblje. „Do 1928. samo je američka filmska kolonija proizvodila više od pet stotina dugometražnih filmova (i stotine kratkih filmova) svake godine za tjednu publiku od sto milijuna kupaca ulaznica u 23 tisuće kina širom nacije.“ (Osborne, 2013., str. 7) Kako je Hollywood bio mjesto koje se smatralo kao glavni grad filma, neki su ga smatrali Sodomom i Gomorom. Umjesto da uvide njegov uspjeh, brojne skupine su optuživali Hollywood kao mjesto gdje se proizvode filmovi koji imaju štetni utjecaj i kritizirali su količinu sadržaja za odrasle koji se prikazuje. Isto tako, i političari su imali snishodljiv stav prema filmašima jer su imali veliki utjecaj na mase, a nisu bili podložni utjecaju vlade. Osim toga, došlo je do novog trenda unionizma (sindikalizma), što je bio izvor konfuzije u filmskoj industriji. Naime, u Los Angelesu u to doba običaj je bio da se zaposlenici zapošljavaju ne-sindikavno, što je značilo da njihovi uvjeti i uvjeti zaposlenja nisu bili određeni kolektivnim ugovorom o radu. Sindikalni organizatori su u filmskoj industriji vidjeli odličnu priliku za stvaranje sindikata u tom gradu. Tako je u Studenom 1926. potpisan „Osnovni ugovor za studio“ između devet filmskih studija i sindikata koji su predstavljali glazbenike, scenske radnike, tesare, električare i slikare. Čeh scenarista tada nije uspio biti formiran te udruga „Actors Equity Association“ također nije uspjela u svom naumu. Svi ovi prethodno navedeni događaji imali su značaj na dodjelu Oskara kakvu poznajemo danas, jer samo nekoliko mjeseci nakon potpisanog ugovora, točnije u siječnju 1927. nastala je prva klica ideje za osnivanjem Akademije filmskih umjetnosti i znanosti. „To se dogodilo tijekom nedjeljne večere u Santa Monici u vikendici predsjednika *Metro-Goldwyn-Mayer* studija, Louisa B. Mayera, tijekom razgovora između Mayera i trojice njegovih gostiju, glumca Conrada Nagela, redatelja Freda Nibla i producenta Freda Beetsona.

Oni su se složili kako bi trebala postojati jedna organizirana skupina koja bi mogla koristiti čitavoj industriji, pomagati u rješavanju tehnoloških problema, pomagati u arbitraži poslovnih sporova. Četvorica muškaraca isplanirali su večeru za sljedeći tjedan, na kojoj bi sudjelovali predstavnici svih kreativnih grana filmske industrije za koju su se nadali da će biti jednako spremni podržati takvu organizaciju.“ (Osborne, 2013., str. 8) Nakon toga, 36 ljudi okupilo se u Los Angelesu, 11. siječnja 1927. gdje je osnovan *International Academy of Motion Picture Arts and Sciences*, (kasnije samo *Academy of Motion Picture Arts and Sciences*). 20. lipnja 1927. utemeljitelji Akademije obvezali su se na ciljeve nove organizacije u izjavi koja tvrdi kako će Akademija:

- poduzeti agresivne mjere u susretima s vanjskim napadima koji su nepravedni,
- promicati sklad i solidarnost među članstvom i među različitim granama Akademije,
- uskladiti unutarnje razlike koje bi mogle postojati ili nastati,
- usvojiti takve načine i sredstva kakva su odgovarajuća za poboljšanje i dobrobiti i zaštitu časti i ugleda struke
- potaknut poboljšanje i napredak umjetnosti i znanosti struke razmjenom konstruktivnih ideja i priznanja za zasluge
- poduzeti korake za razvoj veće moći i utjecaj ekrana i filmova. (Osborne, 2013., str. 9)

1927. godine Akademija prvi put organizira odbor nagrade za zasluge (*Awards of Merit*) sa sedam članova u odboru: Richard Barthelmess, D.W. Griffith, Henry King, Sid Grauman, Bess Meredyth, J. Stuart Blackton i Cedric Gibbons. Gibbons je bio predsjednik, dok su Griffitha i Barthelmessa kasnije zamijenili Charles Rosher i George Fawcett. Odbor je još tijekom svojih prvih sjednica raspravljao o osnivanju dodjele nagrada, ali realizirala se tek u Svibnju 1928. Dogovoreno je kako će se nagrade uručivati u 12 kategorija: Najistaknutija proizvodnja, postignuće u glumi za muškarce, postignuće u glumi za žene, uspjeh u režiji drame, uspjeh u režiji komedije, uspjeh u kinematografiji, uspjeh u umjetničkom smjeru, postignuća u inženjerskim efektima, uspjeh u pisanju izvorne priče, uspjeh u pisanju adaptacije, uspjeh u pisanju naslova te za nagrada za najjedinstveniju i umjetnički prikazanu sliku i način snimanja.

Prva dodjela nagrada *Oscar* održana je 1929. godine u *The Hollywood Roosevelt* hotelu na privatnoj večeri kojoj je domaćin bio Douglas Fairbanks. Ceremonija je trajala svega petnaestak

minuta, a podijeljeno je 15 zlatnih kipića viteza u Art Deco stilu koje je skicirao Cedric Gibbons. (AMPAS, 2007.) Ceremonija je bila popraćena radijskim prijenosom, a prvi televizijski prijenos zaživio je 1953. godine (AMPAS, 2010.) Dodjela nagrada AMPAS-a jedna je od četiri velike godišnje američke nagrade: *Emmy* nagrade za televiziju, *Tony* nagrade za kazalište i *Grammy* nagrade za glazbu. Ovi ekvivalenti svi su nastali upravo prema modelu dodjele Oscara.

8. HAYSOV KOD

Kada govorimo o dodjeli Oscara i produkciji filmova u razdoblju između 1930-ih i 1970-ih, vrlo je važno spomenuti upravo Haysov kod. Will H. Hays bio je predsjednik udruge Američkih filmskih producenata i distributera (the Motion Picture Producers and Distributors of America, skraćeno MPPDA) od 1922. sve do 1945, a angažiran je upravo radi toga što se smatralo kako je potrebno rehabilitirati ukaljanu sliku Hollywood-a. Pod njegovim vodstvom MPPDA postaje poznata kao Američka filmska udruga (Motion Picture Association, skraćeno MPAA) 1930. godine, udruga je odlučila usvojiti Kodeks o produkciji, skup industrijskih smjernica za autocenzuru sadržaja koji se tada primjenjivao na većinu filmova koji su nastali u Sjedinjenim Američkim Državama te koje su izdavali veliki studiji. Kodeks se počeo strogo primjenjivati 1934. godine te se njime određivao prihvatljiv i neprihvatljiv sadržaj filmova koji su proizvedeni za širu javnost. Taj niz pravila osmislili su Irving G. Thalberg iz *Metro Goldwyn Mayer*, Sol Wurtzel iz produkcijske kuće *Fox* i E.H. Allen iz *Paramounta* tako što su napravili popis zvan *Don'ts and Be Carefuls* (Nemoj i budi oprezan). Popis se temeljio na stavkama koje su lokalne cenzorske samouprave odredile svaka zasebno, budući da pravila o cenzuri nisu bila ista u liberalnom New Yorku ili Kaliforniji kao što su u Kansasu ili Alabami. Popis se sastojao od jedanaest tema koje treba izbjegavati i čak dvadeset i šest tema s kojima se treba postupati vrlo pažljivo. Jedanaest strogo zabranjenih tema u filmovima navedeni su kao:

1. Istaknuta vulgarnost koja uključuje riječi Bog, Gospodin, Isus, Krist, Pakao, prokletstvo i slični vulgarni izrazi bilo pisani ili govoreni
2. Razuzdana ili sugestivna golotinja, pa čak i u siluetama
3. Ilegalni promet drogama
4. Svaki zaključak o seksualnim perverzijama i izopačenostima (među izopačenosti svrstava se i homoseksualizam i sl.)

5. Bijelo ropstvo
6. Miješanje rasa
7. Seksualna higijena i spolne bolesti
8. Prizori poroda, čak i prikaz siluete
9. Dječji spolni organi
10. Ismijavanje svećenstva
11. Namjerno vrijeđanje bilo koje nacije, rase ili vjeroispovijesti.

Potrebno je naglasiti kako i u ovim pravilima vidimo primjese rasizma u obliku zabrane prikazivanja bjelačkog ropstva i miješanja rasa. Naravno ovdje nam mora biti jasno da se ne radi o zabrani prikazivanja miješanja rasa isključivo u filmovima, već je u Sjedinjenim Američkim Državama sve do 1967. na snazi bio zakon koji je zabranjivao miješanje rasa, to jest miscegenaciju. (Patria, 2009.) Miscegenacija je „biološko i kulturno križanje pojedinaca iz različitih grupa“ (Encyclopedia Titanica, 2021.) U ovom slučaju tada se miscigenacija odnosila na miješanje rasa, no sada se takav pojam odbacuje i izbjegava jer njegovo korištenje sugerira da je rasa konkretna biološka pojava, a ne kategorizacija koja se nameće određenim odnosima. (Newman, 1999.)

Utjecaj na kod imao je i Joseph Breen, kojeg je Hays imenovao za provođenje koda u Hollywood-u. Kod se izrazito poštivao do kasnih 1950-ih, no kasnije je njegov utjecaj počeo slabiti radi utjecaja televizije, stranih filmova, kontroverznih redatelja, ali i intervencije sudova, pa čak i Vrhovnog suda SAD-a. Na posljetku, 1968. Kodeks produkcije potpuno je ukinut i zamijenjen sustavom ocjenjivanja filmova koji je sastavila Američka Filmska Udruga.

9. KRITIKA OSCARA

Svjetski poznat i praćen događaj kao što je dodjela Oscara zasigurno ima svoje pristaše, a i oponente. Prva kritika koja se često nameće cijeloj Akademiji je to što se umjetnost komercijalizira. Brojni studiji troše neizmjernu količinu novaca za publiciranje i promoviranje svojih filmova u takozvanoj „sezoni Oscara“. Osim reklamiranja svojih filmova, u zadnje vrijeme postala je popularna i takozvana *whisper campaign* (kampanja šapta). Takve kampanje

kao glavnu taktiku koriste širenje negativnih ideja i percepcija o drugim filmovima koji su nominirani. Jedna od takvih kampanja je optužba protiv filma *Zero Dark Thirty* (Bigelow, 2013.) kojom je sugerirano da se u filmu opravdava mučenje i iskrivljuje povijest i Lincolnova slika. (Kilday, 2012.) Još jedna kritika Oscara je ta kako je za najbolji film najčešće izabran film romantičnih, povijesnih ili biografskih elemenata sa primjesama melodrame, te su to uglavnom filmovi koji su objavljeni u Sjedinjenim Američkim Državama u posljednja tri mjeseca kalendarske godine kako bi bili dovoljno svježi da ih javnost stigne pogledati a da budu dovoljno recentni kako se ne bi zaboravili. Takvi filmovi koji, dok su još samo skripta, imaju ideju biti barem nominirani za Oscara dobili su naziv „mamac za Oscara“ upravo radi toga što su producirani s idejom da zadovolje neke standarde publike i glasača. Ipak, najviše kritike Oscari dobivaju radi nedostatka raznolikosti među nominiranima. Naime, ova kritika svoje temelje zasniva na statističkim podacima koji nam pokazuju da je od 1929. čak 93,6 % nominiranih bijelaca, dok su ostale rase i etničke skupine unutar samo 6,4% posto nominiranih. Od 1991. taj broj malo je pao, ali gotovo neznatno, gdje je 88,8 posto nominiranih bilo bijelaca. (Berman, 2018.) Isto tako, iznenađujuća je činjenica kako je više bijelih glumica osvojilo Oscara za portretiranje azijskih likova koristeći takozvani *yellowface* (slično kao i *blackface* koji sam prethodno objasnila, *yellowface* je praksa šminkanja i oblačenja kako bi se imitirao izgled istočnoazijske osobe, u svrhu performansa. Takva praksa se kao i *blackface* smatra izrazito uvredljivom i diskriminatornom.) nego azijske glumice koje su portretirale i prikazivale svoju rasu, zavičaj i kulturu. (Morgan, 2018.) Tomu je tako upravo radi Haysovog koda koji zabranjuje prikazivanje miješanja rasa, u šta se uključuje i zabrana prikazivanja romantičnih veza i intimnih situacija u kojima se nalaze glumci različitih rasa.

10. DODJELE OSCARA IZ AFROAMERIČKE PERSPEKTIVE

Utjecaj i talent Hattie McDaniel, pogotovo kao lika *Mammy*, vidljiv je i iz činjenice kako je 1939. osvojila nagradu Oskar za najbolju sporednu ulogu u *Gone with the wind* te je tako zauvijek zapamćena kao prva osoba Afroameričkog porijekla koja je osvojila nagradu Oscar. Prvi muškarac koji je osvojio nagradu za najboljeg glumca bio je Sidney Poitier 1963. godine, te je također prvi crnac koji je bio nominiran za tu nagradu 1958. godine. Kroz povijest nagrade Oscar (1929. – 2020.) u kategoriji „Najbolji glumac“ samo 20 puta bili su nominirani Afroamerikanci, a pobjedu su odnijeli svega 4 puta. Ništa bolja situacija nije i u ženskoj kategoriji za najbolju glumicu, gdje je nominirano bilo samo 14 žena Afroameričkog i Afričkog porijekla. (Osborne, 2013.)

2001. bila je godina koja je donijela čak dvije pobjede Afroamerikancima. Denzel Washington kao najbolji glumac i Halle Berry kao najbolja glumica (u filmu *Monster's Ball* iz 2001.) imali su veliki značaj za povijest Afroamerikanaca u filmskoj industriji ali isto tako i za akademiju. (Osborne, 2013.) Ali, statistički gledano, samo 9% nagrada za najboljeg glumca otišlo je u ruke Afroamerikanaca.

Ipak, 2016. bila je druga godina za redom gdje su sve nagrade otišle bijelim glumcima. Kao i 2015. to je dovelo do brojnih rasprava s obje strane, gdje je jedna negirala diskriminaciju, dok je druga optuživala za izravni rasizam. Upravo 2015., nakon što su predstavili set od 20 nominiranih koji su bili isključivo bijelci, aktivistica April Reign započinje trend s hashtagom #OscarsSoWhite. Jawad Syed u svojem članku *Oscars so white: an institutional racism perspective* tvrdi kako s obzirom na socio-kulturalni i ekonomski značaj koji dodjele Oscara imaju u ovom slučaju, pojam institucionalni rasizam može biti koristan za ispitivanje ovog problema. (Syed, 2016.) Institucionalni rasizam Syed opisuje kao kolektivni propust organizacija da pruži odgovarajuću i profesionalnu uslugu ljudima zbog njihove rase i nacionalnosti. (Syed, 2016.)

11. NOVA PRAVILA

Uviđajući brojnu problematiku, ponajviše s raznolikosti, koja se veže uz Akademiju i dodjelu nagrada već gotovo cijelo stoljeće, uvedena su nova pravila. Akademija je 8. rujna 2020. objavila skup novih pravila i smjernica kojima se filmovi moraju voditi kako bi bili prihvatljivi i dobili mogućnost nominiranja za nagradu u kategoriji „najbolji film“ za koju se smatra da je najbitnija i najprestižnija nagrada na dodjeli Oscara. Na web stranici *oscars.org* navedeno je kako su standardi osmišljeni tako da potiču ravnopravnu zastupljenost na ekranu i izvan njega kako bi bolje odražavali raznolikost publike koja gleda filmove. Plan je da se ova pravila usvoje za 96. dodjelu Oscara, 2024. godine kada će film morati zadovoljiti dva od četiri standarda da bi se smatrao prihvatljivim i uzeo u razmatranje za nominaciju za nagradu. Standard A donosi novitete u području zastupanja manjina u okviru prikazivanja na ekranima, temama i načinu pripovijedanja. Da bi se zadovoljio standard A, potrebno je zadovoljiti jedan od sljedećih kriterija:

A1. Najmanje jedan od glavnih ili značajnih sporednih glumaca mora potjecati iz podzastupljene rasne ili etničke skupine u koju spadaju: Azijati, Latinx, Afroamerikanci,

domoroci Aljaske, Američki domoroci (Indijanci), skupine sa Bliskog Istoka i Sjeverne Afrike, domoroci sa Havaja ili Pacifika te druge nedovoljno zastupljene rase i nacionalnosti.

A2. Najmanje 30 posto svih sporednih glumaca u sporednim i manjim ulogama mora potjecati iz najmanje dvije od sljedeće navedenih nedovoljno zastupljenih skupina: žene, rasna ili etnička manjina, LGBTQ+ zajednica, osobe s kognitivnim ili tjelesnim teškoćama ili gluhe i nagluhe osobe.

A3. Glavna priča, tema ili naracija filma mora se usredotočiti na nedovoljno zastupljenu grupu ili grupe kojima pripadaju žene, rasne ili etničke manjine, pripadnici LGBTQ+ zajednice, te osobe s kognitivnim ili tjelesnim teškoćama, gluhe ili nagluhe osobe.

Standard B bavi se pozadinom nastanka filma, to jest kreativnim vodstvom i projektnim timovima. Kako bi se zadovoljili ti kriteriji potrebno je pratiti jedno od dalje navedenih pravila:

B1. Najmanje dvije od sljedećih kreativnih i vodećih pozicija u koje spadaju direktor kastinga, snimatelj, skladatelj, kostimograf, redatelj, montažer, frizer, umjetnik šminke, producent, dizajner produkcije, dekorater scenografije, nadzornik zvuka ili pisac, moraju biti iz nedovoljno zastupljenih skupina koje su navedene u standardu A (žene, rasne ili etničke manjine, pripadnici LGBTQ+ zajednice, te osobe s kognitivnim ili tjelesnim teškoćama, gluhe i nagluhe osobe). Također, barem jedan od tih položaja mora pripadati jednoj od podzastupljenih rasnih ili etničkih skupina: Azijati, Latinx, Afroamerikanci, domoroci/starosjedioci Amerike, domoroci Aljaske, skupine s Bliskog Istoka i Sjeverne Afrike, domoroci sa Havaja i ostalih dijelova Pacifika, te druge nedovoljno zastupljene rase i nacionalnosti.

B2. Najmanje šest drugih članova tima za tehničke pozicije (osim asistentata u produkciji) trebaju potjecati iz podzastupljenih rasnih ili etničkih skupina.

B3. Najmanje 30 posto filmske ekipe mora potjecati iz nedovoljno zastupljenih skupina.

Standard C bavi se pristupom industriji i davanja mogućnosti. Kako bi se taj standard zadovoljio, potrebno je zadovoljiti oba navedena kriterija:

C1. Tvrtka za distribuciju ili financiranje filma dužna je platiti naukovanje i stažiranje nedovoljno zastupljenih skupina. Veliki distributeri moraju imati sadržajno, stalno plaćeno naukovanje i stažiranje koje uključuje i nedovoljno zastupljene skupine u većini odjela pod koje spadaju: produkcija, razvoj, fizička produkcija, postprodukcija, glazba, vizualni efekti,

akvizicije, poslovni odnosi, distribucija, marketing i promidžba. Manji studiji ili nezavisni studiji i distributeri moraju imati najmanje dva pripravnika iz gore navedenih nedovoljno zastupljenih skupina i barem jednog pripravnika iz podzastupljene rasne ili etničke skupine) u najmanje jednom od prethodno navedenih odjela.

C2. Tvrtka za produkciju, distribuciju i/ili financiranje filma dužna je nuditi obuku i /ili mogućnost rada za razvoj vještina ljudima iz nedovoljno zastupljenih skupina.

Standard D nudi rješenje za poboljšanje zastupljenosti u marketingu, publicitetu i distribuciji:

D1. Studio i/ili filmska tvrtka mora imati više internih rukovoditelja iz sljedećih navedenih nedovoljno zastupljenih skupina (te moraju uključivati pojedince iz nedovoljno zastupljenih rasnih ili etničkih skupina): žene, rasne ili etničke podzastupljene skupine, pripadnici LGBTQ+ zajednice, i osobe s kognitivnim ili tjelesnim teškoćama, ili gluhe i nagluhe osobe. (AMPAS, 2020.)

12. ANALIZA POZITIVNE DISKRIMINACIJE

Pozitivna diskriminacija jedan je od veoma kontroverznih pojmova u društvu, iako široj javnosti nije dovoljno predstavljen i dosta je nepoznat među laicima. Thomas E. Weisskopf u svom članku *Is positive discrimination a good way to aid disadvantaged ethnic communities* (2006) predstavio je karakteristike pozitivne diskriminacije iz dvije perspektive. Prvo, politike pozitivne diskriminacije na neki način kompenziraju za negativnu diskriminaciju kao i sve pristranosti koje bi inače nepravedno kaznile pripadnike nekih manjina. Nadalje, politike pozitivne diskriminacije dovode do preraspodjele resursa i mogućnosti, od dobrostojećih zajednica ka onima koje su na neki način zakinite ili siromašnije. Isto tako, politike pozitivne diskriminacije poboljšavaju i povećavaju motivaciju pripadnika nedovoljno zastupljenih etničkih zajednica da teže i rade na postizanju poželjnijeg društvenog položaja. Osim toga, politike pozitivne diskriminacije dovode do boljeg rada institucija i organizacija gdje veća raznolikost osoba na ključnim pozicijama doprinosi produktivnoj učinkovitosti, omogućuju članovima nedovoljno zastupljenih etničkih zajednica da steknu veći pristup socijalnom kapitalu (kao što su kontakti i slično), što dovodi do još većeg napretka, te služe kako bi integrirale slabije zastupljene etničke zajednice u socijalnu elitu, što potpomaže legitimnijem i vitalnijem demokratskom poretku. (Weisskopf, 2006., p. 717) Nadalje, Weisskopf nam predstavlja i negativne strane pozitivne diskriminacije: „Kritičari politika pozitivne

diskriminacije, ukazali su na mnoge razloge zašto bi se takve politike mogle pokazati nepoželjnima i moguće čak kontraproduktivnima:

- Politike pozitivne diskriminacije sukobljavaju se s liberalnim načelom vrednovanja svake osobe na temelju vlastitih individualnih sposobnosti, a ne na temelju pripisanih obilježja grupe;
- Od politika pozitivne diskriminacije imaju koristi uglavnom najbolji pripadnici nedovoljno zastupljenih etničkih zajednica (takozvana „krema“), a ne oni članovi kojima je pomoć najpotrebnija;
- Politike pozitivne diskriminacije proizvoljno kažnjavaju članove zajednica koje ne ostvaruju korist, koje su slučajno stavljene sa strane upravo radi davanja mogućnosti zajednicama koje su povlaštene i profitiraju na neki način u tom slučaju
- Politike pozitivne diskriminacije dovode do lošijeg učinka korisnika nego što bi to omogućili oni koji bi inače bili odabrani.
- Politika pozitivne diskriminacije dovodi do podcjenjivanja postignuća članova korisničkih zajednica, čiji se uspjeh može pripisati politika pozitivne diskriminacije, a ne njihovim vlastitim sposobnostima;
- Politike pozitivne diskriminacije, kao posljedica svega gore navedenog, imaju snažan potencijal za pogoršanje napetosti i podjela među zajednicama.“ (Weisskopf, 2006.)

Upravo iz ovih kritika koje nam je Weisskopf ponudio, možemo uvidjeti i problematiku novih pravila koje je Akademija objavila. Iako, s jedne strane promovira integriranje nedovoljno zastupljenih zajednica i potlačenih skupina, na neki način opet se promovira ideja da se ne mogu pružiti jednake šanse svima, pa čak i ideja da, iako se ne poriče da ljudi na višim položajima koji zapošljavaju glumce i ostale radnike za proizvodnju filmova mogu biti nepravedni i diskriminirati pojedince, da ti pojedinci iz nedovoljno zastupljenih zajednica nisu dovoljno sposobni sami se boriti i pokazati svoje sposobnosti kako bi dobili posao već trebaju određenu vrstu pomoći pa čak i zakone kako bi ih se integriralo. Kada bi pravila koja je AMPAS uveo usporedili s problematikom i kritikama koje Weisskopf nudi, možemo vidjeti da su iako u želji da postignu jednakost i ravnopravnost samo potkrijepili sve negativne strane pozitivne diskriminacije. Samim time, poznajući logiku i filozofiju čovjeka, možemo i predvidjeti kakve posljedice bi takva politika donijela u nekim slučajevima. Jasno je da je ljudski uspjeh determiniran brojnim uvjetima na koje ne možemo utjecati, pogotovo u Sjedinjenim Američkim Državama gdje se svaki dan svjedoči brojnim neravnopravnostima i predrasudama zbog kojih određene manjine bivaju zakinite, ali

gotovo je nemoguće da svi ljudi imaju istu šansu i iste mogućnosti upravo radi tih brojnih stvari koje su determinirane prije njih samih (socijalni status i položaj, okolina, mjesto u kojem žive, obitelj i obiteljska situacija i brojne druge) Tako uviđamo da je veoma teško dati jednaku šansu svima i da ni pozitivnom diskriminacijom se ne može svesti sve ljude na isto mjesto s kojeg počinju napredovati, jer neki pojedinci će uvijek imati neku odskočnu dasku koja im nudi mjesta za više razvijanje i veći napredak.

13. ZAKLJUČAK

Diskriminacija je problem s kojim se kao globalna zajednica borimo već stoljećima. Gotovo u svim područjima zemaljske kugle postoje određeni problemi s diskriminacijom. Novim politikama pozitivne diskriminacije pokušava se uspostaviti novi, balansirani poredak u društvu. Najpoznatiji i najopširniji oblik diskriminacije je rasna diskriminacija koja je i danas duboko ukorijenjena u nekim društvima. To je pogotovo vidljivo još iz doba ropstva u Sjedinjenim Američkim Državama iz kojeg su proizašli brojni stereotipi koji su još danas poznati i korišteni u društvu. Diskriminacija i rasizam kroz povijest odražavala se i na umjetnost stoga danas možemo naučiti o položaju i odnosu prema manjinama iz filmova koji su nastajali u tom razdoblju. Konkretno u Hrvatskoj s obzirom na mali postotak koncentracije različitih rasa, ne može se točno reći da je rasna diskriminacija velik problem, ali svakako se vidi da u društvu postoji. U zemljama poput SAD-a rasna diskriminacija svakodnevno je problem s kojim se nosi velika većina Afroameričkog stanovništva. Ipak, u neko skorije vrijeme (u okviru zadnjih 18 mjeseci, ponajviše nakon ubojstva Georgea Floyd) Afroamerikanci počeli su sve više zauzimati se za sebe, svoja prava i podizati svijest o gorućem problemu koji postoji već stoljećima. Dodjela Oscara koja svoju tradiciju započinje još 1929. predstavlja odraz Američkog društva, što donosi brojne kritike. Stoga, radi redefiniranja svojeg utjecaja i imidža, postavljaju se nova pravila. Ipak, pravila pozitivne diskriminacije dovode do još kompliciranijih međuljudski odnosa što za rezultat može imati brojne negativne posljedice. Što se tiče Oscara gotovo kao da je postavljena norma prema kojoj su pobjednici uglavnom bijeli muškarci (što ne znači da nisu zaslužili te nagrade), no to nije problem samo kod dodjele filmske nagrade, već je to problem koji nam je usađen u društvo od davnina, u brojnim aspektima naših života, kao što su politika, ekonomija, znanost i kultura. Jedan od problema kapitalističkog sustava je taj što su ljudi na radnom mjestu obilježeni kao brojevi i potrošna roba koju se lako može zamijeniti, ali u ovakvim slučajevima gdje je diskriminacija izniman problem, taj problem možemo na neki način okrenuti u svoju korist. Kada bi prilikom zapošljavanja na određenim radnim mjestima (poput asistenata, scenografa ili ostalih poslova koje je AMPAS uvrstio u svoja nova pravila zapošljavanja i nominiranja filmova za nagradu Oscar) obilježavali ljude isključivo prema brojevima umjesto prema njihovom spolu, rasi ili seksualnosti, mogli bi objektivno odabrati ljude koji su kompetentni i sposobni nositi se s određenim zadacima koje njihova svakodnevica donosi, bez osuđivanja za diskriminaciju. Tako bi se i poslodavci mogli na neki način ograditi od optužbi za diskriminaciju, a mogla bi se pružiti koliko-toliko pravedna i jednaka šansa svima. Ipak kao što sam navela u radu, teško je reći koliko je nešto pravedno i

koliko su to jednake šanse za svih, jer svaka osoba je priča za sebe, te ima neku svoju polaznu točku s koje se kreće razvijati i napredovati, a ta točka je specifična isključivo za tog jednog pojedinca, te kao što ne postoje dvije iste osobe s istom psihom, prošlošću i stavom, tako ne postoje ni dvije iste „startne pozicije“ za čovjekov razvoj.

14. BIBLIOGRAFIJA

AMPAS, 2007.. *Oscars.com*. [Online]

Available at:

<https://web.archive.org/web/20070407234926/http://www.oscars.org/aboutacademyawards/index.html>

[Accessed 23. Srpanj 2021.].

AMPAS, 2010.. *The Academy of Motion Picture Arts and Sciences*. [Online]

Available at:

<https://web.archive.org/web/20100706040444/http://www.oscars.org/awards/academyawards/about/history.html>

[Accessed 23. Srpanj 2021.].

AMPAS, 2020.. *Oscars.org*. [Online]

Available at: <https://www.oscars.org/news/academy-establishes-representation-and-inclusion-standards-oscar-eligibility>

[Accessed 13. Kolovoz 2021.].

Anon., 2012.. *Anti Defamation League*. [Online]

Available at: <https://www.adl.org/sites/default/files/documents/assets/pdf/combating-hate/David-Duke-long-article.pdf>

[Accessed 18. Srpanj 2021.].

Arlović, M., 2019.. *Pozitivna diskriminacija u regulaciji i zaštiti prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina- uloga Ustavnog suda Republike Hrvatske*. Split: s.n.

Beecher Stowe, H., 1852.. *Uncle Tom's Cabin*. New York: Barnes & Noble Classics.

Berman, E., 2018.. *This Chart Proves the Oscars Have a Serious Diversity Problem*. [Online]

Available at: <https://web.archive.org/web/20180430194958/http://labs.time.com/story/oscar-diversity/>

[Accessed 3. Kolovoz 2021.].

Bogle, D., 1998.. *Toms, Coons, Mulattoes, Mammies & Bucks. An Interpretative History of Blacks in American Films*.. New York: The Continuum Publishing Company.

Centre, N. G., 2011. *National Youth Gang Survey Analysis*, Washington D.C.: s.n.

Eagleton, T., 1991. . *Ideology: An introduction*. New York: Verso.

Encyclopedia Titanica, 2021.. *Encyclopedia Titanica*. [Online]

Available at: <https://hr.encyclopedia-titanica.com/significado-de-mestizaje>

[Accessed 17. Kolovoz 2021.].

Kilday, G., 2012.. *The Hollywood Reporter*. [Online]

Available at: <https://www.hollywoodreporter.com/news/general-news/oscar-dirty-tricks-inside-whisper-405693/>

[Accessed 13. Kolovoz 2021.].

- Leksikografski zavod, 2021.. *Hrvatska enciklopedija*. [Online]
Available at: <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=15411>
[Accessed 15. Lipanj 2021.].
- McLeod, M., 2015.. *The Guardian*. [Online]
Available at: <https://www.theguardian.com/global/commentisfree/2015/jun/02/why-black-best-friend-had-its-day-david-oyelowo>
[Accessed 19. Srpanj 2021.].
- Morgan, T., 2018.. *How Hollywood Cast White Actors in Caricatured Asian Roles*. [Online]
Available at: <https://www.history.com/news/yellowface-whitewashing-in-film-america>
[Accessed 3. Kolovoz 2021.].
- Newman, R., 1999.. Miscegenation. In: K. Appiah & L. Gates, eds. *Africana: The Encyclopedia of the African and African American Experience*. New York: Basic Civitas Books, p. 1320.
- Osborne, R., 2013.. *85 Years of Oscars*. New York: Abeville.
- Oxford, 2021.. *Lexico*. [Online]
Available at: https://www.lexico.com/definition/positive_discrimination
[Accessed 10. Lipanj 2021.].
- Patria, M., 2009.. *Groundbreaking Interracial Marriage*. [Online]
Available at: <https://abcnews.go.com/US/story?id=3277875>
[Accessed 17. Kolovoz 2021.].
- Pilgrim, D., 2012.. *Ferris State University*. [Online]
Available at: <https://www.ferris.edu/jimcrow/coon/>
[Accessed 14. Kolovoz 2021.].
- Pilgrim, D., 2012.. *Ferris State University*. [Online]
Available at: <https://www.ferris.edu/jimcrow/mammies/>
[Accessed 14. Srpanj 2021.].
- Simpson, D., 1990.. Black Images in Film - the 1940s to the Early 1960s. *The Black Scholar*, Ožujak, Travanj, Svibanj, pp. 20-29.
- Storey, J., 2015.. *Cultural Theory and Popular Culture: An Introduction*. 7. ur. New York: Routledge.
- Syed, J., 2016.. Oscars So White: an Institutional Racism Perspective. *CounterPunch*, 29. Siječanj.
- Training Day*. 2001.. [Film] Directed by Fuqua, Antoine. Sjedinjene Američke Države: Village Roadshow Pictures.
- Turner, G., 2003.. *British Cultural Studies: An Introduction*. 3. ed. New York: Routledge.
- Turner, P., 1994.. *Ceramic Uncles & Celluloid Mammies*. s.l.:Anchor.
- Weisskopf, T. E., 2006.. Is Positive Discrimination a Good Way to Aid Disadvantaged Ethnic Communities. *Economic and Political Weekly*, 25. Veljača, pp. 717-726.

15. SAŽETAK

Završni rad "Pozitivna diskriminacija na primjeru Hollywooda i dodjele Oscara" bavi se konceptom diskriminacije i pozitivne diskriminacije. Pojmovi su predstavljeni kroz problematiku rasizma u filmskoj industriji te se predstavljaju rasni stereotipi koje su bijelci kroz povijest koristili kako bi prikazali Afroamerikance. Rad također proučava nastanak i Akademije filmskih znanosti i umjetnosti (AMPAS) u Sjedinjenim Američkim Državama i osnivanje nagrade Oscar te njen značaj kroz godine. Budući da dodjela nagrada Oscar ima bogatu povijest i značajan utjecaj, primjer je za proučavanje brojnih društvenih promjena koje su nam predstavljene kroz umjetnost kao što je film. Nadalje, u radu se predstavljaju nova pravila koja AMPAS planira uvesti kako bi potaknuli ravnopravnost i raznolikost u filmskoj industriji. Ta politika pozitivne diskriminacije ima svoje negativne i pozitivne strane koje su predstavljene kroz esej Thomasa E. Weisskopfa *Is Positive Discrimination a Good Way to Aid Disadvantaged Ethnic Communities*.

16. KLJUČNE RIJEČI

Diskriminacija, pozitivna diskriminacija, Oscar, stereotipi, Mammy, Thug, Magical Negro, Coon, Uncle Tom, Black Buck, Thomas E. Weisskopf, raznolikost, jednakost, film, filmska industrija, blackface, Afroamerikanci, popularna kultura, ideologija, Hattie McDaniel, Harriet Beecher Stowe,